
Demokratistafetten skifter hænder

25.01.2017

REPORTAGE KØBENHAVN. Özlem Cekic blev den nyeste modtager af Ebbe Kløvedal Reichs demokratistafet, da Oplysningsforbundet DEO i samarbejde med Vartov samlede 200 mennesker til grundlovsarrangementet.

Mikael Birkkjær Lauritsen var dagens ordstyrer og bød velkommen til arrangementet på vegne af Vartov og DEO.

Herefter var der morgensang: Godmorgen lille Land og Ebbe Kløvedal Reichs Danskerne findes i mange modeller. Chefproducent i DR's underholdningsorkester, Maria Winther Jørgensen, spillede piano.

Samfundsborgerskabets rolle

Michael Lauritsen, redaktør på magasinet rØST, var dagens første taler. Han tog udgangspunkt i et citat fra den oscarbelønnede dokumentarfilm om Amy Winehouse, Amy. I filmen siger musikeren Tony Bennett: "If you live long enough, life will teach you how to live it." (Oversat: Hvis du lever længe nok, vil livet lære dig at leve det). Citatet fortæller, at vi mennesker er godt klædt på til at leve livet.

Der er ingen anvisninger i citatet og plads til fejl, men det indikerer, at der er masser at lære undervejs. Det samme gælder demokratiet – det er en tillidsfuld ytring og en formaning om at finde en vej. Demokratiet har ingen partifarve. Der følger institutioner med, og retssystemer og menneskerettigheder, men ikke andre anvisninger. Og det er den tillid og det ansvar, vi fejrer grundlovsdag.

Michael tog derefter fat i den europæiske flygtningekrise og gældskrise. Det virker mest af alt som om, der bliver lavet lappeløsninger, der sørger for fred – indtil der næste gang opstår et problem. Næsten som om politikerne er bange for de store spørgsmål – de bliver i stedet skudt til hjørne.

Måske fordi politikerne tænker, at borgerne slet ikke er i stand til at tage stilling til problemet. Men gennem sin tid i DEO har Michael netop oplevet, at den almene borger har gjort sig umage med at sætte sig ind i komplekse EU-spørgsmål, så han opfordrer politikerne til at gøre det samme.

For det er politiske – og ikke teknokratiske udfordringer vi står over for i dag. Klima, migration, ulighed og finanssektoren er tikkende bomber under vores demokrati i dag – og det kræver at vi tager vores rolle som samfundsborgere alvorligt.

Vi skal værne om grundloven

Dernæst var det studenterpræst på Aalborg Universitet og medlem af stafetkomiteen, Hanne Dahl, der fik ordet. Hun lagde ud med at tale om det dystre bagtæppe, hvorpå vi i år fejrer grundlovsdag. Mange drukner undervejs på rejsen til Europa opnå de samme friheder vi har i Europa – og nu er der lavet en aftale, der parkerer disse mennesker i Tyrkiet.

Det strider imod Ebbe Kløvedals ord fra sangen "Danskerne findes i mange modeller". Hun tog også fat i debatten omkring modernisering af grundloven med adskillelse af kirke og stat, kongehusets rolle og spørgsmålet om Danmarks internationale rolle. I virkeligheden bør dronningen og folkekirken være grundlovens fremmeste forsvarer.

Det samme bør vi, som samfundsborgere være. Som Hanne Dahl sluttede af:

"Vi skal hævde, at den også skal bruges til at fremme den mellemfolkelige retsorden. Den mellemfolkelige retsorden, et begreb der er opfundet for at sikre at vi lever sammen i værdighed og medmenneskelighed. Vi har pligt til at værne loven, fordi den giver os frihed til at leve med rettigheder!"

Hvad vil det sige at være dansk?

Skuespiller og tidligere stafetindehaver, Flemming Jensen, var næste taler i rækken. Hans grundlovstale havde et humoristisk snit. I den nuværende regerings grundlag står der, at Danmark er et land med kristne værdier – ergo må grundpillen i vores samfund, ifølge Flemming Jensen, være de 10 bud.

Derefter tog han fat i de ti bud én for én, og gav eksempler, hvor Danmark ikke lever op til disse. Eksempelvis det femte bud: Du må ikke slå ihjel – der harmonerer dårligt med indkøbet af de 27 nye kampfly, der nok næppe skal bruges til Roskilde Airshow vurderede Flemming.

Derfor konkluderede han i stedet, at Danmark er et land, der bygger på det ene bud: "Går den, så går den". Regeringen mener, at man skal have is i maven, men som Flemming vurderede "*Hvis man har is i maven, så varer det ikke længe, før man er kold i røven*".

Derefter tog han fat i, hvad det vil sige at være dansk? Ifølge Flemming gælder det som Grundtvig sagde i digtet Folkeligheden: "Til et folk de alle høre, som sig regne selv dertil". Demokratiet giver os et ansvar – udover at sætte kryds ved et valg. Som Flemming sluttede af med at sige, så sætter politikerne for øjeblikket en ære i at afprøve menneskerettigheder og internationale konventioner. Derfor er det op til den almindelige borger at spørge sig selv "Er det her i orden?"

Dernæst var det tid til en sang – atter akkompagneret af Maria Winther Jørgensen ved piano, blev der sunget "*Nu lyser løv i lunde*".

Den parlamentariske kontrol lider

Sidste grundlovstaler var Lars Pehrson, direktør i Merkur Andelskasse, der også tidligere har haft stafetten. Han indledte med at sige: "Danskerne har en dårlig vane med at betragte sig selv som verdensmestre i alting".

Han fortsatte med at konkludere, at der er mange ting at være stolte af, men også grunde til at give grundloven et nærmere eftersyn. Den kan ikke læses, uden at man kender koden – og ved at når kongen er nævnt, betyder det ind i mellem slet ikke kongen, men derimod regeringen. Den sidder efterhånden meget komfortabelt på både den lovgivende og den udøvende magt ifølge Lars Pehrson.

Den parlamentariske kontrol har det ikke for godt, og det enkelte folketingsmedlem har ikke meget at skulle have sagt. De største partier hylder gerne grundloven med skåltaler, men tør ikke røre ved den.

Som Lars Pehrson sagde, der er nødt til at være et prinse/prinsesse-tema for at bære en ændring igennem. Men det er på tide, at vi danskere gør op med selvfedmen i forhold til grundloven og demokratiet og presser politikerne til en reel og åben grundlovsdebat – og Lars Pehrson sluttede med at opfordre den næste stafetmodtager til at tage dette emne op.

Stafetten gives videre

Så var det blevet tid til at præsentere årets modtager af Ebbe Kløvedal Reichs demokratistafet. Joachim Juel Vædele, sekretariatsleder i Vartov og medlem af stafetkomiteen havde æren af at uddele stafetten med et par ord om betingelserne og den kommende modtager.

Stafetten gives ikke for noget, man allerede har gjort, men for noget man skal gøre – nemlig en indsats for demokratiet. Demokratiet er ikke statisk – der er stor forskel på grundloven fra 1849 og til nu. Der er brug for mere samtale og dialog mellem folket i dagens samfund. Man kan ikke bare slås sig til enighed.

Demokratiet skal ikke være en hoppeborg, hvor vi morer os et øjeblik – det skal i stedet være en remtrækker, der binder politikere og borgere sammen. Joachim konkluderede, at den kommende stafetmodtager levede op til alle intentionerne bag stafetten – derfor præsenterede han Özlem Cekic som modtager af stafetten i år.

Gensidig forståelse er vejen frem

Özlem takkede derefter stafetkomiteen for modtagelsen af stafetten – og fortalte om sin rejse, der startede for 6 år siden. Dengang blev hun chikaneret af en nynazist over en længere periode. Jacob Holdt opfordrede hende til at mødes med ham – så de kunne tale sammen og måske komme til at forstå hinanden.

Derfor startede hun sit initiativ med dialogkaffe, hvor hun mødes med folk, der gerne vil samtalen. I starten tog hun ud som frelseren, der skulle overbevise folk – men Jakob Holdt anbefalede hende i stedet ikke at frygte dem, men at starte med at elske dem. På den måde blev også Özlem klogere og lærte at forstå. Undervejs har hun mødt mange mennesker, der har inspireret hende.

Bent Melchior, tidligere dansk overrabiner, lærte hende om tålmodighed og at der ikke er noget alternativ til samtale. Carsten Jensen, forfatter, debattør og tidl. stafetindehaver, lærte hende at ligestille hendes samtalepartnere. Demokratiske rettigheder gælder også dem, man er uenig med.

Dialogen er demokratiets hjørneste

Hun opfordrede dagens deltagere til at række hånden ud og mødes med folk, som de er uenige med – uden at dæmonisere dem. Som Özlem sagde: *"Vi har langt flere ting, der binder os sammen, end der skiller os ad"*. Vi må mødes og tage den demokratiske samtale. Hvis man mødes med nazister, salafister eller lignende, er det ikke ensbetydende med, at man blåstempler dem. Holdninger kan ikke ties ihjel.

De får deres eget liv i mørke kælderrum. De skal ud af mørket, så vi kan tale med dem og tage samtalen. Som Özlem pointerede: *"Det demokratiske svar på trusler er ikke at forbyde dem. Vi skal tage samtalen – den er grundstenen i vores demokrati. Den samtale er politikerne ved at sabotere. Derfor er der brug for dig, mig og os. Vi kan sikre, at historien om os bliver anderledes. Vi skal tage personligt ansvar for at tage samtalen. Vi skal insistere på vores demokratiske rettigheder. Politikerne er en del af problemet"*.

Hun afsluttede med ordene fra faren til Dan Uzan, der blev dræbt foran den jødiske synagoge i København af Omar Hussein: *"Had kan ikke bekæmpes med had – men med godhed og samtale"*.

Afslutningsvis blev der sunget Det dufter lysegrønt af græs. Således blev der sat et fint punktum på en solskinsrig dag, hvor deltagerne fik gode og tankevækkende pointer med hjem fra de mange grundlovstaler.

Demokratistafetten skifter hænder

Dato: 5/6 2016

Vartov, København

Kl.10.15-11.45

Oplægsholdere: Michael Lauritsen, Hanne Dahl, Flemming Jensen, Lars Pehrson